

Rapport från expertgrupp och kommitté om trädgårdsprodukter, 14 juni 2016

Sammanfattning

- Diskussionen fortsatte om förordning 543/2011. KOM hoppas att nästa möte (i juli) ska bli sista gången vi diskuterar detta.
- Diskussionen fortsatte om det sammanslagna skolprogrammet. KOM siktar på att diskussionen om den delegerade akten ska avslutas på nästa möte i juli. Inga större oenigheter kom upp. KOM vill ha skriftliga synpunkter på båda akterna senast den 24 juni.
- Flera länder passade på att upprepa att de vill ha mer pengar för krisåtgärder. KOM betonade att näringen inte kan räkna med långvariga krisåtgärder, utan måste efter ett tag hantera nya situationer på egen hand.

Från Sverige deltog Katarina Johansson från Jordbruksverket.

Expertgruppen för delegerade akter

1. Frukt och grönsaker

1.1 Diskussion om 543/2011, delegerade akten

KOM trodde att de var nära den slutliga versionen nu, men de var inte riktigt framme än. De trodde att det kunde ske i juli, vilket innebär att konsultationerna internt avslutas i september och att akten då kan antas av KOM. Då inleds konsultationer med EP och Rådet i två månader (eller fyra). De vågar inte förutspå något datum för när förordningarna kan vara ikraft.

KOM förklarade att de strukit artikel 31.10 (om hur man räknar miljöinsatser) eftersom DG Miljö inte kan gå med på de låga procentsatser som MS önskat. De ska försöka återkomma i riktlinjer när förordningen väl är publicerad.

I artikel 74 går KOM tillbaka till dagens regler om daglig prisrapportering i samband med ingångspriser, eftersom en del länder tyckt att detta är mycket viktigt och mycket känsligt.

Gränsöverskridande organisationer

KOM höll en särskild presentation om gränsöverskridande organisationer. De betonade att de ville se allt större organisationer och uppmuntra gränsöverskridande. Anslutningsgraden till PO idag är omkring 46 procent i genomsnitt, och är alltså en bra bit från målet på 60 procent.

Tanken är att stora organisationer inte bara har en starkare ställning på marknaden, de har också mer resurser att satsa på forskning och utveckling.

Idag ska huvudkontoret ligga i den MS där ”en signifikant del” av organisationens produktion sker. KOM föreslår nu en ändring till ”mer än 50 % av omsättningen”. Om tyngdpunkten förskjuts så ska huvudkontoret följa efter, fast inte omedelbart.

Vilket MS som ska göra kontrollerna beror på var själva insatserna har genomförts och var stödet betalades ut. För kostnader som genomförs på den gränsöverskridande nivån så ska ansökan lämnas in till den MS där huvudkontoret ligger.

Diskussionen vid mötet

Ett land undrade vad som menades med att en insats kunde vara ”helt” stödberättigande i artikel 31.4. Kunde en insats vara ”delvis” stödberättigande? KOM bekräftade att om insatsen berör mindre än 50 % av godkända produkter så är den inte stödberättigande alls.

Ett land saknade artikel 31.10 om hur man räknar miljöinsatser, men tänkte inte bråka om det. De saknade också 61.6 om sanktioner för den som inte uppfyller kravet på miljöinsatser. Det viktiga för dem var att kravet inte gällde varje enskilt år, utan under verksamhetsprogrammets hela löptid. De var glada över att kooperativ nu nämndes i listan över lönekostnader, men ville att det skulle breddas till alla juridiska personer.

Ett annat land var däremot glada att artikel 31.10 var borta.

Ett land undrade om artikel 31.6 (återbetalning av stöd om medlemmen lämnar PO) gällde på kalenderår, eller om det var mer flexibelt. De ville fortsätta diskussionerna om gränsöverskridande organisationer. De beklagade att notifieringarna var tillbaka på daglig rapportering och hänvisade till diskussionerna i den horisontella kommittén. De trodde att DG Taxuds data numera var så bra att det här inte var nödvändigt. Hur väl samordnad är diskussionerna i de båda forumen?

Ett land menade att artiklarna om gränsöverskridande visserligen blivit bättre men att det fanns mer att göra. Om artikeln om antal miljöinsatser var de glada att den var borta, och menade att en eventuell ändring måste göras i rådsförordningen. De accepterade att artikel 74 nu avsåg daglig rapportering igen, men påpekade att gränsen för när man slipper rapportera då måste ändras.

Ett land tyckte att det var oklart exakt vad som gällde för kravet att tillhandahålla tekniska medel. Krävdes det ett kontrakt för att det skulle räknas? De höll med andra om att reglerna om gränsöverskridande organisationer skulle bli svåra att tillämpa i praktiken. De hade föredragit att behålla artikel 31.10, men accepterade att det inte gick. De beklagade att prisrapporteringen var tillbaka på daglig rapportering.

Ett land ville ha ett exempel på en nationell kompletterande åtgärd, som nämns i artikel 19.4. De ville också behålla någon version av artikel 61.6, om sanktioner för de som inte klarar miljökraven.

KOM:s besked

KOM upprepade att kravet på miljöinsatser gäller hela verksamhetsprogrammet, inte varje år. Vissa typer av miljöinsatser måste dock genomföras flera år, särskilt om de är kopplade till åtaganden i landsbygdsprogrammet.

De var tveksamma till att tillåta lönekostnader i vilka juridiska personer som helst. De ville inte heller att icke-obligatoriska tillägg (som bonusar) ska omfattas.

KOM menade att MS måste börja ta mer ansvar för att hantera gränsöverskridande organisationer. Om någon har ett bättre förslag så skicka det så snart som möjligt.

KOM kunde inte vänta in den horisontella regeln för prisrapportering, utan tänkte tillämpa rapportering varje dag tills vidare. Om den horisontella förordningen landande i något annat så fick vi ändra senare. Det var inte ett misstag att ha kvar minimikravet på tio ton (istället för ett ton, som gäller idag); KOM såg det som en nödvändig förenkling.

Ett exempel på nationell kompletterande åtgärd kunde t.ex. vara att en MS vill begränsa erkännandet så att en PO bara får vara medlem av en enda APO.

Artikel 61.6 måste bort eftersom förslaget inte längre innehåller någon regel om hur många medlemmar som måste genomföra en miljöinsats. De kommer att återkomma i riktlinjer eller liknande vid ett senare tillfälle.

1.2 Effekter av det ryska importstoppet

KOM redovisade data till och med den 31 maj. Totalt sett har 323 000 ton omfattats av den aktuella förordningen, till ett värde av 112 miljoner euro. Till slutet av juni återstår omkring 61 procent av de totala kvantiteterna som omfattas av de nuvarande kvoterna.

Tre länder har helt utnyttjat sina kvoter, medan andra har en hel del kvar. Framför allt är det äpplen som har omfattats av systemet. Spanien och Polen är de två länder som utnyttjat systemet mest.

Ett land var besvikna över den nya förordningen. Framför allt tyckte de att de fått en för liten kvot. De menade att om de inte fick dra tillbaka större kvantiteter så skulle det pressa priserna också i andra MS.

ORDF påminde om att en del MS klagat på för låga kvoter i Rådet igår, och ville inte ha långa utlägg i expertgruppen om detta. De ser de lägre kvoterna som ett sätt att börja fasa ut krisåtgärderna, eftersom aktörerna måste hitta andra marknader.

Två länder undrade varför krisåtgärderna utnyttjats i så liten utsträckning. De ville ändra systemet så att MS skulle kunna utnyttja volymerna bättre. KOM

tyckte att det låga utnyttjandet tydde på att aktörerna försöker hitta andra lösningar än att gå via interventionen.

KOM betonade också att krisåtgärderna delvis motverkar det övergripande målet att förmå odlarna att organisera sig, eftersom det tillåter stöd även till oorganiserade odlare. De varnade länder med låg anslutningsgrad för att de måste skynda sig att se till att få sina organisationer erkända. Näringen som helhet kan inte räkna med långvarig hjälp från KOM.

Ett land undrade om det ryska importförbudet höll på att lyftas för vissa specialprodukter, som till exempel barnmat. KOM hade inte fått någon information om detta.

Ett land ville se en uppdatering av datan över vart stöden gått – hur mycket till gratisutdelning, hur mycket till grön skörd och så vidare. KOM utlovade detta till nästa möte.

Ett land undrade om de nya kvantiteterna skulle finnas tillgängliga den 1 juli. KOM bekräftade detta; det kommer inte att vara något gap mellan förordningarna.

2. Skolfruktsprogrammet

2.1 Nya skolprogrammet

KOM har skickat ut en powerpoint om kommentarer de fått in från intressenter, men eftersom dagordningen var fullspäckad så meddelade de att de inte skulle gå igenom den på mötet.

KOM:s genomgång av ändringarna

KOM gick igenom ändringarna sedan förra versionen. Några punkter värda att notera:

- Artikel 2.1 (nationell eller regional strategi): Ramverk för kompletterande åtgärder behövs bara om länderna har olika strategier i olika regioner, och då vill KOM se alltihop, inklusive en samlad utvärdering. Länder som bara har en samlad strategi berörs inte.
- Artikel 2.2 (förklaring av prissättning) är en ny befogenhet och har orsakat många frågor. Den kommer från dagens skolmjölkprogram och berör bara MS som inte tillhandahåller produkterna gratis.
- Artikel 2.3 (deadline för strategin). Datumet har flyttats till 30 april eftersom flera länder tyckte att 1 mars var för tidigt. Vad som händer om sex år tyckte KOM att vi kunde lösa då.
- Artikel 2.4 (ändringar i strategin) får nu en tydlig deadline på två månader istället för ”så snart som möjligt”.
- Artikel 3.1 (mål) har ändrats eftersom bättre kostvanor inte är det enda syftet.
- Artikel 4 (stödberättigande utgifter). KOM vill inte vara för detaljerad i rättsakten, utan det kommer att komma i riktlinjer senare. Då får vi t.ex. veta

- hur mycket en skolresa får kosta eller hur många föräldrar som får följa med. KOM bekräftade dock att kylskåp skulle kunna vara en stödberättigad utgift.
- Artikel 4.1.b KOM har konstaterat att det inte behövs något förtydligande om hur man beräknar mjölkkomponenten i vissa produkter.
 - Artikel 4.3 (moms). KOM har tagit formuleringar från vinregleringen och den finansiella rättsakten när det gäller hur man ska hantera moms. Moms är därför stödberättigande om den inte kan återkrävas enligt nationella regler och den som betalar är en person som inte är beskattningsbar.
 - Artikel 5.1.d (stödsökande) förtydligar nu att en sökande som vinner en offentlig upphandling inte måste vara godkänd i förväg.
 - Artikel 6 (villkor för att godkänna stödsökande) KOM tycker att MS bör ompröva alla godkända sökanden (men de uttryckte sig inte glasklart, utan det lät mer som en rekommendation).
 - Artikel 7 (övervakning) listar flera uppgifter som KOM kommer att begära från MS. Det kommer ett ISAMM-formulär så småningom. De räknar inte med att komma med riktlinjer om detta, men däremot om utvärderingen.
 - Artikel 9 (publicering) KOM vill inte ha affischen i skolmatsalen för då ser föräldrarna den inte.
 - Artikel 10 (koppling till skolmat) har gjorts om för att göra det klart att de inte går emot rådsförordningen. Grundtanken är att programmet ska öka konsumtionen av produkterna, och därför ska produkterna normalt sett fördelas utanför skolmåltiderna. Endast i tre av 25 länder sker fördelningen vid skollunchen, så för de flesta är det här inte ett problem. Men om landet tycker att det är mer effektivt så är det tillåtet med distribution vid skolmaten, men då vill KOM att det ska finnas ett system som undviker att produkterna används för att laga maten. Det är när föräldrarna betalar för skolmaten som restriktionen gäller.
 - Det har tillkommit regler för vilken växelkurs man ska använda i det sammanslagna systemet.
 - Pågående program får löpa ut utan att beröras av de nya reglerna.

Diskussion vid mötet

Flera länder ställde frågor och bad om förtydliganden. Kommentarererna var väl spridda över förordningen; det fanns inte en eller två artiklar som alla sköt in sig på. Kommentarererna fick KOM att lämna följande besked:

KOM hoppas på en komplett delegerad akt till juli-mötet, för att sedan kunna gå till interna konsultationer och diskussioner med intressenter. EP och Rådet skulle få dokumentet i september och den färdiga texten skulle då komma i november.

KOM bekräftade att det inte längre finns något krav på medfinansiering, men MS får skjuta till mer pengar om de vill.

KOM ska inte *godkänna* strategin, utan vill bara se den. Den ska notifieras via ISAMM, och mer information kommer om exakt hur det ska gå till.

Den 30 april är deadline för strategin från och med det kommande läsåret. Det står MS fritt att lämna in den tidigare, om de behöver mer tid mellan strategin och starten på läsåret. Det går att lämna in strategin och stödansökan samtidigt.

Artikel 2.4 skiljer inte på större och mindre ändringar i strategin. Det kan vara motiverat i större och mer komplicerade arrangemang, men inte här.

KOM utlovade riktlinjer om vad som är stödberättigande insatser och kompletterande åtgärder. Det kommer dock inte att ske förrän förordningarna är klara, men ändå innan tillämpningen börjar till HT 2017/18.

Sökanden måste normalt sett godkännas av den behöriga myndigheten i förväg. Men om myndigheten använder sig av offentlig upphandling så gäller inte detta.

KOM trodde att det skulle vara svårt för dem att komma med tydliga besked om vad som skulle kunna motivera att MS ska dra tillbaka ett godkännande av en sökande – de hade för lite erfarenhet av programmet idag för att kunna göra detta. De överlämnade det därför till MS omdöme tills vidare.

Rapporteringskraven i artikel 7.2 är desamma som de som gäller i skolfruktsprogrammet idag. Om det tillkommit något så var det för att komplettera med vad som var nödvändigt p.g.a. skolmjölken. De ville återkomma i frågan när de lägger fram ISAMM-formuläret.

KOM höll med om att det var en väldigt liten prisskillnad i mjölkdelen, och att det därför kunde vara svårt för länderna att klara av att visa att stödet faktiskt slår igenom i priset. Kravet kom dock från rådsförordningen och kunde därför inte ändras. De hänvisade till att ett land erbjudit sig att informera om hur de hanterade situationen, och skulle publicera den informationen på Circa.

2.2 Kommissionens initiativ om livsstil och nutrition

En representant från DG Sante presenterade KOM:s initiativ om nutrition. Han konstaterade att EU har omfattande problem med fetma. Runt hälften av alla vuxna och en tredjedel av barnen räknas som överviktiga. Varje år kan 2,8 miljoner dödsfall och upp till 7 % av hälsovårdsbudgeten kopplas direkt till övervikt.

Sedan 2007 har EU en strategi mot övervikt. Den genomförs av två grupper: dels en högnivågrupp för medlemsländerna och dels en plattform för EU-baserade organisationer (konsumenter, vetenskapsorganisationer, näringen m.fl.). En uppgift för dessa grupper är att ta fram rekommendationer om hur mycket mättat fett, salt och socker det får finnas i livsmedel. En handlingsplan mot barnfetma gäller också sedan 2014. Rådsslutsatser kommer i mitten av juni, och de ska omsättas i nationella handlingsplaner. Hur man övervakar sådana rekommendationer är dock en svår fråga.

Sante samarbetar med DG Jordbruk om skolprogrammen. Det omfattar förhållandevis många elever och mycket pengar att det kan ses som viktigare än

handlingsplanerna. Sante:s position i skolprogrammen väntas bli totalstopp för tillsatt socker, eftersom barnen måste lära sig från början hur produkterna egentligen smakar. Att tillsätta socker för att få barnen att få i sig mjölk tycker de är feltänkt. De vill också hålla igen på saltet och vill uppmuntra kompletterande åtgärder. Juice är OK, men gärna utspädd och inte för ofta.

Sante arbetar också med rekommendationer om offentlig upphandling av livsmedel. Troligen kommer det i februari 2017. De såg det som ett viktigt vapen mot fetma, framför allt genom att sända en tydlig signal om vad som bör finnas och inte finnas i maten.

Ett land informerade om att de hade ett övergripande program på gång som syftade till bättre folkhälsa. Sante kommenterade att de var påfallande nöjda med hur samarbetet fungerat med det nederländska ordförandeskapet.

Kommittémötet

1. Frågor som kan gå till omröstning

Inga frågor kom upp för omröstning.

2. Nya skolprogrammet

2.1 Utkast till genomförandeförordning

KOM betonade att de vill ha en gemensam strategi för båda programdelarna. Det är inte OK med två separata strategier.

Reglerna för kontroller på plats har ändrats, eftersom de varit olika i de båda programmen. KOM betonade att de kan genomföras även sedan läsåret tagit slut, men fristen är kortare än i dagens skolmjölksprogram.

ORDF ville framför allt diskutera tre punkter:

1. artikel 3.c om ett eventuellt tak för extrapengar
2. artikel 7.1 om vad som händer om MS inte ansöker i tid
3. artikel 7.3 om ytterligare omfördelning av outnyttjat stöd

Många MS hade inga färdiga svar på just de frågorna, men KOM mötte i alla fall inget större motstånd när det gäller de förslagen. I övrigt var kommentarerna mycket spridda över de olika artiklarna.

ORDF bar om att få kommentarerna skriftligt senast den 24 juni.

Kommentarer på mötet

Precis som för den delegerade akten så ställde delegationerna en rad tekniska frågor, fördelat ganska jämnt över artiklarna. KOM fick ganska mycket stöd för sina förslag om de tre frågorna ovan. Det skulle betyda att det inte blir något tak för hur mycket pengar som kan fördelas om, länder som ansöker alldeles för sent kan bli utan stöd, och det kan vara värt att pröva en andra omgång med omfördelning av outnyttjade medel.

Frågorna ledde till följande besked från KOM:

KOM lovade att de försökt hålla kraven på strategin så enkla som möjligt. De var dock låsta av rådsförordningen. Det inkluderade indikatorer på den faktiska effekten på konsumtionen, och inte bara beskrivningar av hur många elever som omfattas och hur mycket produkter som delats ut.

De kunde inte ge något datum för exakt när KOM skulle göra en eventuell andra omfördelning av oanvänt stöd. Februari-mars var tänkbart, men det berodde på hur snabba MS var med att lämna in data. De menade att det borde räcka för att MS som fick mer pengar också skulle hinna använda dem.

Det går att lämna in en strategi enligt de nya reglerna innan dessa träder ikraft.

KOM skulle fundera på förslaget om att dra en definitiv deadline så att MS kan avvisa för sena ansökningar. När det gäller frågan om kompletterande åtgärder så vill KOM ha en grov lista (skolträdgårdar, studieresor osv) kombinerat med syftet med varje insats. (Eller möjligen en lista med varje syfte och åtgärder kopplat till varje syfte.)

Listan över produkter som omfattas behöver inte räkna upp enskilda fruktslag, men det ska till exempel framgå om det är färskt eller något annat, och för mjölkprodukter ska man ange varje produkt.

KOM bekräftade att det går att föra över pengar mellan programdelarna även om MS bara tillämpar det ena programmet.

2.2 Kontroller i nuvarande skolfruktsprogrammet

Revisionsenheten höll en mycket kort presentation om kontrollerna i dagens skolfruktsprogram. Poängen var att förklara vad revisorerna kommer att bygga sin granskning på. De räknar med att börja med skolfruktsrevisioner inom kort. De kommer också att börja göra gemensamma revisioner med skolmjölken. De uppmanade alla att läsa de dokument som presentationen hänvisar till (se Circa).

Ett land hade ett par tekniska frågor, och undrade också om dokumentet skulle uppdateras eftersom det hänvisade till en gammal förordning. KOM påminde om att revisorerna blickar bakåt, så gamla förordningar hänger kvar i några år.

3. Trädgårdsprodukter

3.1 Diskussion om 543/2011, genomförandeakten

Hela diskussionen om 543/2011 ligger under expertgruppen. KOM tog aldrig upp någon separat diskussion på kommittémötet.

3.2 Marknadssituationen för frukt och grönsaker

Priserna för äpplen brukar öka under våren, men det har inte hänt den här gången i en del länder. Situationen i Polen är särskilt allvarlig med priser som är mindre än hälften av det normala, och lagren är mycket högre än de brukar vara så här års. Framför allt Idared är svårsåld. Frammot september trodde KOM dock att lagren skulle vara tillbaka på den genomsnittliga nivån.

För tomater är priserna ganska normala, utom i Nederländerna där priset ligger på 57 procent av femårsgenomsnittet. De hade svårt att exportera sina produkter just nu, eftersom de vanliga exportmarknaderna var mättade.

Utförlig data om äpplen och tomater ligger i *dashboards* på KOM:s webbplats.

För citrusfrukt är priserna höga på grund av ganska låg produktion. Inga varningsflaggor gick upp för kiwi eller persikor.

Marknaden för päron ser bättre ut än för äpplen, men lagren har ökat. Till stor del handlar det om att förra årets volymer fortfarande stör marknaden.

För grönsaker är priserna normalt sett låga under sommaren.

Rent allmänt menade KOM att med tanke på ökande import och ökande produktion så måste även konsumtionen öka, och för det krävdes innovativa produkter.

3.3 Notifiering av priser, produktion m.m. (ev)

KOM gick igenom förslagen om olivolja, humle, tobak och bananer. Frågan kommer att diskuteras igen den 22 juni i den horisontella kommittén. De artiklar som presenterats på dagens möte kommer inte att ändras särskilt mycket i sak i nästa utkast. Flera regler kommer dock att hamna i en översiktlig tabell istället för att spridas ut på flera olika artiklar.

KOM menade att de dragit ner på rapporteringskraven för humle. Bland annat måste man inte längre rapportera nysådda arealer. Gränsen på 200 hektar gör att fem av de länder som rapporterar idag inte behöver göra det.

För bananer och tobak har KOM lättat på kraven om att rapportera prognoser. KOM menar att de uppgifterna går att komma åt via olika dialoggrupper eller via COPA-COGECA.

3.4 Övriga frågor

Inga övriga frågor togs upp.

Nästa möte

Nästa möte hålls den 12 juli.